

Doğu Afrika İçin Kritik Yıl: 2017

Afrika kıtası 2016'yı yoğun bir seçim gündemiyle geçirdi. 20 kadar Afrika ülkesinde genel seçimler ve belediye seçimleri gerçekleşti. Ortaya çıkan seçim sonuçlarına bakarak kıtanın politik atmosferindeki değişim hakkında bazı önemli ipuçlarını görmek mümkün. Örneğin çok sayıda seçime rağmen sadece iki ülkede (Gambiya ve Gabon) kısa süreli siyasi krizler ortaya çıkması bile çok şey ifade ediyor. Bence bu, kıtanın ihtiyaç duyduğu barış ve istikrar için daha fazla ümit var olunması gerektiğinin bir işareti.

2016 seçimlerine genel olarak bakıldığında pek çok ülkede iktidar sorunsuz şekilde el değiştirirken bazı ülkelerde diktatoryal rejimlerin varlıklarını korumayı sürdürdükleri görülmektedir. Orta Afrika Cumhuriyeti'nde halk 2013-2014 yıllarında yaşadığı ağır türbülansın ardından ilk kez sandık başına giderek oy kullandı. Sokak çatışmaları ve siyasi arenada yaşanan kriz büyük oranda bu seçimle son bulmuş gibi.

Güney Afrika belediye seçimleri, Güney Afrika siyasetinin değişen dinamiklerinin sandığa yansımaya sahne oldu. 1994 yılında *apartheid* rejiminin yıkılışının ardından ülkenin en güçlü politik bloğu haline gelen ANC (*African National Congress*) ilk kez ülkenin en büyük belediyesi olan Johannesburg'u kaybederken ülke genelinde %8'lik oy kaybı yaşadı. ANC'nin gerileyişi karşısında yeni lider kadrosuyla DA (*Democratic Alliance*) ve bazı muhalif partiler oylarını arttırmayı başardı.

Gambiya'da 22 yıllık iktidarının ardından Yahya Jammeh seçim mağlubiyetini kabul ederek görevini devretmeyi kabullendi. Çevre ülkeler ile Gambiya arasında kısa süreli askerî hareketlilik yaşansa da sonunda uzlaşa kazandı ve Jammeh koltuğunu Adama Barrow'a bıraktı. Gambiya'nın aksine Benin ve Gana'da iktidarlar sorunsuz şekilde el değiştirdi.

Gabon'da Bongo ailesi iktidardaki egemenliğini sürdürürken, Uganda'da 1986'dan beri iktidar koltuğunda oturan Yaseri Musaveni bir dönem daha iktidarda kalmayı garantiledi. Benzer şekilde Kongo Cumhuriyeti, Çad ve Cibuti'de de uzun süredir iktidarda bulunan rejimler bir dönem daha iktidarda kalma şansını yakaladılar. 1979 yılından beri Ekvator Ginesi'ni yöneten Teodoro Obiang da 2016 seçimiyle bir dönem daha iktidarının ömrünü uzattı. Nijer ve Zambiya'da da mevcut iktidarlar seçimleri kazanarak bir dönem daha görevde kalmayı garantilediler.

Özetle söylenecek olursa 2016 seçimlerinden dolayı kıtada yaşanan şiddet olayları oldukça sınırlı kaldı. Bu seçimler dolayısıyla kıtanın lider profilinde bazı değişiklikler meydana geldi ve Nana Akufo Addo, Adama Barrow ve Patrice Talon gibi yeni simalar liderlik koltuğuna oturdular. Afrika açısından kritik öneme sahip Somali ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti seçimleri ise ertelenerek 2017'ye kaldı.

2016 yılında bunlar olurken 2017 yılında da kıta genelinde bazı kritik seçimler yapılacak. Özellikle Doğu Afrika açısından Kenya, Somali, Somaliland ve Ruanda seçimleri ön plana çıkan genel seçimler. Bu seçimlerin sonucu büyük oranda Doğu Afrika'nın kaderi açısından önem taşıyor.

2000 yılından bu yana Ruanda'da iktidarda bulunan Paul Kagame, 2015 yılında yaptığı anayasa değişikliği sayesinde 2017 seçiminde üçüncü dönem için yarışabilecek. Ağustos ayında yapılacak seçimde Kagame'nin seçilmesine neredeyse kesin gözüyle bakılıyor. Kazanması halinde Kagame, 2024 yılına kadar iktidarda kalabilecek. Kenya'da yapılacak başkanlık seçiminde ise 2013 yılında iş başına gelen Uhuru Kenyatta ikinci dönemi için halktan oy isteyecek. Kenya'daki gelişmeler Kenyatta'nın ikinci seçiminin ilkine göre daha zor geçeceğini göstermekte. Özellikle aralık ayından beri Kenya Doktorlar, Eczacılar ve Dişçiler Birliği'nin düzenlediği grevler ülkede sağlık sektörünü işlemez hale getirmiş halde. Ağustos seçimine kadar halkın artan memnuniyetsizliğinde değişme sağlanamazsa Kenyatta'nın seçimi kazanması oldukça zor görünüyor.

2017'de Somali ve Somaliland de ayrı ayrı seçimlere sahne olacak. 2010 yılından beri Somaliland'de başkanlık görevini yürüten Ahmed Muhammed Mahmud 27 Mart'ta yapılacak seçiminde aday değil. Somali ise güvenlik gerekçeleriyle 2016'da birkaç kez ertelemenin ardından bu yıl başkanlık seçimi yapacak. Üç önemli adayın ön plana çıktığı seçim sadece Somali açısından değil Türkiye-Somali ilişkilerinin geleceği açısından da önem arz ediyor. 2009-2012 arasında başkanlık görevi yürütmüş Şeyh

Şerif Ahmet bu seçime giren adaylar arasında. Gene Somali'nin önemli ailelerinden olan Sharmarke ailesinden Ömer Abdurraşid Ali de mevcut Başkan Hasan Mahmut karşısında yarışan 17 aday arasında. Ülkedeki el-Şebab kaynaklı güvenlik sorunu nedeniyle halk sandık başına gidemezken 275 üyeli parlamento ve 54 üyeli senato halk adına oylamada bulunacak.

Doğu Afrika ülkeleri dışında Liberya ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde genel seçimler; Gambia, Angola ve Gabon'da da parlamento seçimleri yapılacak.

Genel olarak bakıldığında 2016'ya oranla 2017 ve 2018 yıllarında seçim gündeminin Afrika'da daha az yer işgal edeceği görülmekte. 2016 yılında seçimlere bağlı şiddet olaylarının sınırlı kalması kıta istikrarı açısından ve ayrıca kıtada demokrasi ve seçim kültürünün yerleşmesi açısından oldukça sevindirici bir gelişmeydi. Gambiya'da tırmanan tansiyonun nihayetinde müzakere yoluyla halledilmesi de kıta açısından önemli bir ders ve büyük bir kazanç sayılmalı. 2016 içinde Uganda, Ekvator Ginesi, Cibuti, Çad ve Kongo Cumhuriyeti'nde otoriter rejimlerin varlığını seçim yoluyla sürdürmesi ise aynı oranda kayıp olarak görülebilir.

2017 yılının en kritik seçimleri Doğu Afrika'da Ruanda, Kenya ve Somali'de gerçekleşecek. Aralık 2017'ye ertelenen Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ndeki genel seçim de uzun süredir doğu bölgesinde iç karışıklık yaşayan ülke açısından büyük önem arz ediyor. 2001 yılında babasının uğradığı suikast sonrasında liderlik koltuğuna oturan Joseph Kabila, 2016 yılında ikinci dönemini doldurdu. 2006 yılından bu yana yürürlükte olan seçim kanuna göre eğer yapılabilirse 2017 genel seçiminde tekrar aday olamayacak. Bu da Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde 1997'den beri ülkeyi yöneten Kabila ailesi için iktidarın sonu demek olacak.

*İNSAMER Afrika Uzmanı Serhat Orakçı'nın 05.02.2017 tarihinde demokrasi kültürü derinleşiyor" başlığıyla yayınlanan yazısıdır.

Yenişafak gazetesinde "Afrika'da

<http://w>